

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE

1737
10
15a

**PECTORIS
INFLAMMATIONIBVS
INTERNIS**

QVAM

AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PRÆSIDE

DN. D. JOANNE JVNCKERO

PROFESSORE MED. PVBL. ORDINARIO

PATRONO ET PRÆCEPTORE SVO PIE VENERANDO

PRO LICENTIA

SVMMS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA LEGITIME MORE MAIORVM
CONSEQVENDI

HORIS LOCOQVE CONSVETIS

Ad d. Octobr. Anno MDCCXXXVII,

EVRVDTORVM EXAMINI SVBMITTET

AVCTOR RESPONDENS

JOANNES THEODORICVS WALCH

SALZVNGENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,

Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

DISERTATIO IN ANATOMIA MEDICA
DE

PECTORIS
INFLAMMATIONIBUS
INTERNIS

AVCTORE I. WACH
CONSENSU GRATIA FACULTATIS MEDICAE
IN ANATOMIA ANATOMIAE
PRÆSIDENTE

DN. D. JOHANNIS WACHNERO

PROFESSORI MEDICINAE
PUBLICE ET RECTORI
UNIVERSITATIS WÜRZBURGENSIS
PRO LICENTIA



SVMMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA REGIAE MAJESTATIS
CONSENSU FACULTATIS MEDICAE
IN ANATOMIA ANATOMIAE
PRÆSIDENTE

JOHANNES THEOPHILUS WACH

WACHNERO
Typis Joannis Christiani Hartmanni, Act. Typogr.





DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
PECTORIS INFLAMMA-
TIONIBVS INTERNIS.

PROOEMIUM.



Ost tristem nec satis deplorandum primorum Parentum lapsum tam fragile, tanque corruptibile variisque miseris ac ærumnis obnoxium existit pulcherrimum illud Creatoris opificium, *homo*, ut secundum HIPPOCRATEM totus a natura morbus sit. Quid itaque mirum? si PLINIVS L. 7. c. 51. jam olim exclamaverit: morborum infinitam esse multitudinem, quibus cum mortales subinde affligantur. Et sicut morbi, tanquam affectus præternaturales, partes fluidas & solidas lædentes, nunquam sine molestia esse

possunt, ita negandum non erit, unum alterum gravitate & periculo superare. Et quis pectoris morbos maxime nobis arduos saepeque exitiales non dixerit? quippe qui respirationem affligunt, sicque liberum & assuetum aeris reciprocum motum, ad vitae continuationem summe necessarium, intercipiunt: Vnde circuitus sanguinis, a quo omnes functiones, ad œconomiam vitalem spectantes, dependent, sufflamatur. Eiusmodi vero inter morbos gravissimi haud immerito habentur *Pectoris Inflammationes internæ*, quia in primis respirandi difficultatem inducunt, fluidorum per pulmones transitum infringunt ac impediunt, multaqueonica ac subinde truculenta symptomata & consecutaria eas excipere solent. *Vid. GABELCH. cent. 4. cur. 80.* Quae de causa circumspiciunt requirunt tractationem. Hæc autem a nemine, nisi qui genium atque indolem harum inflammationum satis cognitam atque perspectam habet, erit expectanda. Itaque dignæ mihi omnino sunt visæ hæc inflammationes, ut speciminis inauguralis loco eas perlustrandas in me susciperem. Faxit sancta Trias, quo institutum hoc valeat in Nominis sui sanctissimi gloriam, ægrotorum salutem & mei denique emolumentum!

§. I.

Differenci mihi de *internis Pectoris Inflammationibus* ante omnia incumbit, ut, quid his vocabulis subaudiatur, in frontispicio paucis explicetur. Internas dicimus in oppositione illarum, quæ interdum *externæ* in conspectum veniunt e. g. in mannis; a quarum autem tractatione hic absti-

abstineo, & de iis tantum, quæ interiores pectoris partes ob-
 fident, exponam.

§. II.

Quid sit *Pectus* per vulgus licet notum sit, aliqualis tamen autorum circa illud dissensus reperitur: HIPPOCRATES enim & ARISTOTELES nimis latiori sensu sub pectoris nomine intellexerunt mediam & infimam trunci cavitatem, cum contra BARTHOL. *Anat. reform.* p. 207. nimis stricte sternum tantum pro pectore venditet. Ne itaque quispiam justam mihi movere possit litem, non absolum esse duco, paucis proferre, quo significatu hoc vocabulum sit accipiendum: est nimirum pectus media trunci cavitas, in parte superiori à claviculis, inferiori à diaphragmate, antica a sterno, postica a scapulis & dorsi vertebriis, laterali a costis formata; circumductis partibus communibus, musculis & pleura, non exclusis contentis.

§. III.

Pectoris consideratione præmissa, ad ipsam *Inflammationem* contemplandam nunc accedo, & de genuino illius sensu, terminis licet genericis, quædam proponens ad ulteriorem disquisitionem viam sternere licebit. Inflammationem autem arbitror esse humorum motum, in quadam corporis parte auctum, inhibitioni corruptionis putredinoso-sphacelosa, a sanguinis stasi metuendæ, destinatum.

§. IV.

Qua ex definitione discimus, quod inflammatio non sit actus confusus, turbulentus, mere passive contingens; sed a principio quodam agente ad certum & salutarem finem rationabili sane consilio directus. Hic enim motus humorum auctus materia peccanti, nimirum sanguinis infarctui vel stasi opponitur, quæ, sibi relicta, motuque humorum appulsorio orbata, certo certius corruptionem & putredinem sphacelofam corpori adferret.

A 3

§. V.

§. V.

Duplici autem modo hunc finem salutarem obtinet, nempe vel discussione & resolutione, vel suppuratione. Discussio non alia via absolvitur, quam crebriori & alacriori humorum appulsione & transpressione ad & per illum locum, ubi sanguis, motu suo privatus, subsistens, & corruptioni expositus hæret, ut ita ab hoc affluente & intersfluente humore coagulata illa particula, allucendo, dimovendo & detrudendo iterum discontinuentur, resorbeantur atque penitus auferantur.

§. VI.

Quodsi autem materia illa inclusa, vel ob staseos magnitudinem, vel ob regimen agrorum perversum, vel etiam ob medicationem inconcinnam, motui huic ad dissolutionem staseos suscepto, e repagulis suis tenacioribus cedere cum pertinacia recusat; tunc *suppuratio* sequatur necesse est. Quæ licet discussione sit difficilior & periculiosior, putridam tamen corruptionem præoccupare certum est. Contingit autem illa sub eodem motu adpulforio & transpulforio, quando ex stasi in parte quadam facta moleculæ agilissimæ, sulphureæ & ad motus putredinoso sphacelosi productionem valde dispositæ atque aptæ mature satis & successive dispelluntur, & longissime e parte affecta remouentur, reliqua vero viscida, lenta, mucido terrea & minus noxia materia, quæ tam e sanguine, quam ex ipsarum partium fibroso-porosarum colliquatione prouenit, intacta subsistit, & remotis particulis sulphureis, pristina sua mixtione colorem rubicundum exhibentibus, mox albam s. pallidam, mox flavescens & decolorem induit faciem & *κατ' ἐξοχην* sub *puris* nomine consideranda venit.

§. VII.

Ex hoc autem actu & discussorio & suppuratorio oriuntur omnino phænomena illa diagnostica, per quæ se exserit inflam-

inflammatio: non enim tam a stasi quam potius ab auctiori sanguinis affluxu transitque in parte affecta intumescencia exurgit, nec minus durities, rubor, quibus adhuc ob membranarum & fibrillarum extraordinariam expansionem & tensionem calor auctus & dolor satis acutus accedit, quod postremum etiam gravissimum. *Dn. D. PRÆSES in Consp. suo Chirurg. Tab. de inflammatione* argumentis satis validis confirmavit. Hæc itaque de inflammatione in genere ad scopum dicta sufficiant. Plura & prolixius enucleata legendi cupidus inveniet in *STAHLII Diss. de vera inflammationis pathologia*, nec non in *Magnif. Dn. D. ALBERTI l'atbol. cap. de inflammatione in genere.*

§. VIII.
Nunc ordo requirit, ut pauca de *internis Pectoris inflammationibus* in specie pertractandis exponam; Et licet variae sint, & non solum respectu partium, quas afficiunt, sed & ratione symptomatum & periculi multum inter se distent & differant, ratione tamen causarum & curationis magis coincidunt, ut hac ratione satis apposite sub schemate dissertationis illas conjunctim tractare possimus.

§. IX.
Harum autem inflammationum duas tantum species in plurimis Medicorum libris maxime obvenire constat, *Pleuritidem* scil. *veram* & *Peripneumoniam*, quibus adhuc tertiam, *Cordis* nimirum *Inflammationem*, adjungo. Ad quod propositum me monuit casus cujusdam patientis, qui, hac inflammationis specie correptus, consilium auxiliumque a me rogavit. In hoc sane & durante morbo, & post illum sub sectione, attentam omnino observavi, quæ digna mihi videntur, ut suo loco cum aliis communicentur, sub spe utilitatis in rem medicam redundatura.

§. X.
Pectoris quidem Inflammationum plures in medium produci possent species e. g. *Pericardii* & *Mediastini*, sed illas taceo:

taceo: Cum de illorum inflammatione solitarie contingente prolixius differere haud operæ pretium esse iudicem. Cum dictis enim pectoris inflammationibus congruunt, nec, nisi respectu loci affecti & eventus plus minus periculosis distincta esse possunt. Præterea etiam membranarum harum partium arcta connexio cum adhærentibus nobilioribus paululum dissuadet, entia præter necessitatem multiplicare. Facile enim concipi potest, quod, si etiam fontica Pericardii inflammatio obtingat, cor, exacte cum illo communicans, simul ab eadem corripatur: Idem accidit, si mediastinum inflammationem subeat, ut vel pleura vel pulmones ob eandem rationem adficiantur. Ergo, a potiori ut fiat denominatio, non abs re esse, duxi.

§. XI.

In Pectoris Inflammationibus haud immerito etiam locum invenire posset *Parapneumonitis* s. *Inflammatiō Diaphragmatis*, & quidem hoc respectu, quia illud medium thoracem inter & abdomen constituit. Ast cum Anatomici vix non eadem sententia diaphragma ad abdomen referant, hic quoque affectum illum tanquam abdominalem silentio prætereundum iudico,

§. XII.

Quilibet autem Pectoris affectus inflammatorius præ se fert speciem inflammationis, in pectore interiori contingens, concurrente semper febre satis acuta atque continua. Et cum jam ex antecedentibus perspicue adpareat, quid per inflammationem ingenere consideratam indicatum velim; distinctio generis a specie, nec non speciei a specie haud erit difficile, si tantum modo sub ulteriori tractatione subjectum speciale paulo penitius pensitaverim.

§. XIII.

Pleuritis itaque, ceu prima Pectoris Inflammationum species, accidit in membrana illa totum thoracis cavum cingente,

gente, quæ *Pleura* audit, & hoc vi vocis etymologica. In linguam quidem latinam *Pleuritidis* vocabulum est receptum, sed originem debet Græcis; dicitur enim sic ἀπὸ τῆς πλευρᾶς, vel quod idem est, ἀπὸ τῆς πλευρῆς, quæ voces denotant vel ipsas costas, vel membranam costas succingentem, vel latus; hinc etiam morbus lateralis, dolor lateris multis audit. *Vid.* CELS. *L. 4. c. 6.* PLINIVS compunctionem lateris vocat; Olim vulgo appellabatur telum, propterea, quod latus quasi telo percuti videretur, prout testatur *Quintus Serenus Sammoniacus*. Germani dicunt *Seiten-Stecken*, *Seiten-Weh*. Non tamen semper pleuram solam obsidet, sed ulterius serpendo musculis intercostalibus exacte coherentibus facile communicatur. *Vid.* KOLFINC. *Med. cons. L. 5. cons. 3. p. 554.* Alias observationes docent, pleuræ inflammationem occurrisse mox in sinistro latere *Vid.* GABELCH. *Cent. 1. cur. 3. cent. 4. cur. 70. Zacut Lusit. M. P. H. L. 2. hist. 20. p. 214.* mox in dorso, licet rarissime. *Vid.* RHOD. *cent. 2. obs. 10.* ut plurimum vero in dextro latere, vel pectoris parte antica. *Vid.* HOECHST. *Obs. Med. Decad. 7. cas. 4. p. 92. A. N. C. Cent. 1. obs. 87. p. 165.*

S. XIV.

Existunt quoque nonnulli, qui, observationibus sectionum in cadaveribus (& quidem secundum illorum opinionem inpleuritidē demortuis) institutarum commoti, pulmones partem affectam esse deprehendebant, nihil inflammati in pleura, sed totam inflammationis sedem in pulmonibus eorumque membrana inveniētes, de quibus præcipue allegare placet PLATERVM *de doloribus cap. X.* RIVER. *c. 7. I. VII. p. 300.* HIPPOCRATES *L. de Locis in homine text. 24. p. m. 328.* HEROPHILVM, IO. ZECHIVM *in Append. Consult. 26.* Et hoc citatos auctores cumque illis alios plures eo perduxit, ut ex hac hypothesi universaliter concluderint, nunquam affici pleuram, sed semper pulmones esse læsos; quos tamen doctè satis refutavit DIEMERBROECK *in suis observationibus*, aperte testans: dictos

B

auto-

autores vel paucos, vel nullos vere secuisse pleuriticos, sed potius peripnevmoniacos, ex hypothesi autem peripnevmoniacos pro pleuriticis ab illis habitos fuisse, quemadmodum ipse ZECHIVS *l. c.* profiteretur. Minime tamen in dubium vocare possum, quod utraque pars & pleura & pulmones tanquam subiectum morbi considerari mereantur, si nimirum pleuritis & peripnevmonia complicantur, id quod facili negotio accidere potest, quando pulmones cum pleura extraordinarie coherent, quæ complicatio morborum postea affectum pleurítico-peripnevmoniacum constituit, cui *A. N. C. Cent. 7. p. 377.* satis apposite titulum Pleuripnevmoniaæ adstruere satagunt.

§. XV.

E familia Pectoris Inflammationum aliam nunc speciem, videlicet *Peripnevmoniam*, attingo. Græci originem hujus deducunt a voce *πῆξι* circa & *πνεύμων* pulmo, qua deductione ac denominatione Schola Medica morbum circa pulmones hærentem insignire voluit. Ast minime rei ipsius veritati historicae sit quod satis est, statuere, quod inflammatio peripnevmonica tantum sit erysipelacea s. superficialis, crassio rem membranam, pulmones exterius cingentem, obsidens: Ipsa enim experientia refragatur, dum omnino ex multis peripnevmonia e medio sublatis ejusmodi magna ac profunda sanguinis stasis magis per totum pulmonum latifundium, quam per superficiale m ejus tunicaceam substantiam scrutinio anatomico aperta fuit.

§. XVI.

Nec est, cur de interioris pulmonum inflammationis possibilitate ac veritate dubitandum, ipsa enim illorum structura quæ non exterius solum, verum etiam interius mollis est, & membranacea, multis vasculis sanguiferis intertexta, docet, quod sanguinis stases atque extravasationes, ceu primum inflammationis fundamentum, in illis accidere possint.

Quid?

Quid ? quod sputum cruentum, tanquam ordinarium legitime magisque salutariter procedentis peripnevmoniae symptoma, tam prompte ac feliciter a pulmonum superficie ad expectorationem pervenire nequit, quam ab intimiore illorum substantia & propinquiore aditu materiae in ductus meatusque bronchialium ramificationum teneriores contingere valet. Ergo totam pulmonum substantiam pro speciali Peripnevmoniae subiecto agnoscere praestat.

§. XVII.

Jam ad *Cordis Inflammationem* examinandam progredior, quam, licet praecedentibus paulo rarior evenire soleat, minime tamen profus impossibilem esse arbitror, ut *Aristot. L. III. de part. animal. c. 4.* existimavit: cor solum iniquens ex omnibus corporis partibus & visceribus gravibus morbi cruciatibus non tentari, laesumque, mortem extemplo afferre, ideo, quod, cum principium corrumpatur, nihil sit, quod ceteris, quae inde pendeant, auxilium praebere possit, cum quo etiam consentit *PLINIVS Hist. nat. L. II. c. 42.* & *GALENVS L. VI. de usu part. c. 17.* ex cordis inflammatione semper homines repentina morte corripitur docens.

§. XVIII.

Verum enim vero quamvis de affectibus cordis inflammatoriis parum literis consignatum esse constet, schola tamen Medica, cor, nobilissimum totius corporis viscus, ab omnibus morbis minus esse immune atque liberum, testatur; differens mox de cordis polypis, mox de illius palpitatione; cui etiam sententiae ad stipulatur *PISSINIUS L. I. c. 1. de palpitatione cordis*, firmis evincens argumentis: cor gravissimis dirisque excrucianti morbis. Ipsae etiam relationes historicae, ex cadaverum sectionibus depromptae, de morbo cordis pathematibus satis superque loquuntur, velut de tabe cordis *Camerar. memor. cent. 20. p. 63.* de cordis ulcere & abscessu *ibid. p. 62.* de tabido & ulceroso corde *GARMAN. Mir. Natur. L. I. tit. 7. §.*

B 2

7. §. 13. de cordis suppuratione & corruptione BLANCARD.
Anat. Pract. Cent. 2. obs. 6. de cordis phtiriali A. E. L. anno 1719.
Aug. p. 337.

§. XIX.

Quid itaque obstat credere, cor inflammari posse & cum sane illius substantia prorsus musculosa, propriis vasis sanguiferis, *coronariis* dictis, prædita, transitui sanguinis, quemadmodum in aliis musculis, accommodata sit, unde sanguinis extravasationes atque stases, data occasione, originem trahere possunt. Ergo & inflammationi cum reliquis musculis cor obnoxium esse statuo, & quidem docente autopfia: Interfui enim, uti antea mentionem feci, sectioni cuiusdam subiecti, ubi, aperto pectore, pericardii pars superior ultra dimidiam valde crassa, inflammata, ex parte jam sphacelo correpta, imo putrida conspiciebatur. Quo dissecto, illius aqua, pauca licet quantitate, putridæ tamen indolis effluebat; cor vero ipsum circa basin non solum extraordinarie pericardio adnatum, sed & maximam partem inflammatum, & sphaceloso-putridum se sistebat, de reliquo utraque pars & pericardium & cor solito plus major videbatur. In sinistro cordis thalamo concrementum polyposum, fibroso membranaceum, calami scriptorii crassitiem longe exsuperans, infixum hærebat, cuius pedunculi arteriæ magnæ longum tractum ingrediebantur. Reliquæ partes omni læsione immunes erant, exceptis pulmonibus, qui valde turgidi ac tumidi, discissisque vasis pulmonalibus multum sanguinis fundentes apparebant.

§. XX.

Quod adhuc concernit illud assertum, cor levem vix sufferre posse inflammationem, illamque ilico mortem accelerare, negativam foveo sententiam; id quod probare licebit non cum ægro solum (de quo jam plura) qui ad octavum usque diem vitam protraxit, verum etiam exemplis illorum, qui die nono, imo diutius adhuc superstites fuere, de quibus

vid.

vid. Bapt. FANTONI *obs. Anat. Med. obs. VII. Nic. Massa Anat. de Corde, Act. Hafn. P. I. obs. 89.* Nec minus fulciunt sententiam collectæ observationes de illis, qui corde faucio per aliquot dies vixerunt. vid. *A. N. C. Dec. 2. anno 7. obs. 113, 114.* HENR. ab HEER *obs. u. A. E. L. anno 1697. Nov. p. 512. ib. anno 1728. Mart. p. 109.* Ceterum jam diu ZACVT. *Lust M. P. H. L. 5. bist. 7. p. 821.* quæstionem ventilavit, an cor, vita superflite, abscessus patiatur.

§. XXI.

Ad signa tendit animus, quibus affectus pectoris inflammatorii sese manifestant, & dignotioni Medici offerunt. Cognoscuntur autem partim e communibus inflammationum internarum signis: invasione scilicet cum horrore & subsequente ac continuante æstu satis intenso, gravissima siti, dolore capitis, agrypnia, virium defectione, pulsu celeri & frequente, urina, quæ, propter particulas sulphureas cum salinis acrioribus per motum magis expansas, rubicunda, post aliquot autem dies, maxime si refrixit, turbulenta & cum sedimento copioso rosei coloris stipata conspicitur: partim vero etiam e propriis, qualia sunt: primo dolor in thorace gravativus, pulsatorius, pungitivus, jugiter continuans, secundo, tussis cum angustia circa præcordia, difficilique respiratione, & quoties tussunt, dolor augetur.

§. XXII.

Vt autem quilibet horum affectuum ab invicem distinguatur, illorumque varietas magis magisque eluceat, ad sequentia erit attendendum. In *Peripneumonia* itaque dolor se exerit per universum thoracem gravativus, paululum tamen obtusus, licet in se spectatus valde sensibilis existat: In *Pleuritide vera* autem dolores pungentes, acutiores, graviores, pulsui *σφραγδα*, & quidem magis in dextro latere (ut plurimum enim latus dextrum affici observatum fuit) circa aut paulo infra mammillam ita sentiuntur, ut contractus paulo

rudior cum digito ad costas in pleuritide ægrius, quam in peripnevmonia, tollerari possit. In *Cordis* denique *Inflammatione* observavi, magis ardentis & mordicantes se exhibere dolores, sub medio sterno se prodentes, summa cum angustia atque anxietate, jugiter continuante, stipati, quam ipse ægro- tans determinare, & ab alia bene, minus licet distincte, discernere se posse, imo cor ipsum pati sentire, profitebatur.

§. XXIII.

Nititur autem hæc differentia vehementiæ dolorum, in his affectibus occurrentium, qualitate membranarum, quo pluribus nimirum aut paucioribus præditæ sunt nervis, aut quo majorem vel minorem patiuntur expansionem. Cum itaque inter Anatomicos satis superque liqueat, quod pleura non solum pluribus nervis, a vertebralibus & diaphragmaticis profilientibus, pulmonibus cordeque gaudeat, sed & major in illa præsto sit tensio atque expansio; sequitur etiam illam reliquis esse sensibiliorem, & doloribus sub inflammatione acutioribus excrucitari.

§. XXIV.

Ob vehementissimos itaque acutissimosque dolores, sub respiratione, per motum pleurae firmiter costis musculisque adnatæ expansorium, excitatos, accidit omnino, ut in pleuritide singula aëris in- & exspiratio brevior & per consequens frequentior reddatur, sine omni tamen stertore atque sonitu: qualis etiam contingit cordis inflammatione afflictis, nisi quod hi majori cum anxietate, ob æstum intus ferventem, celerrime spiritum ducant. In peripnevmonia autem omnium difficillimam esse respirationem, aliqualem cum stertore sonituque, minori tamen dolore, quam in pleuritide, conjunctam, plurimi Practicorum confirmant. Nec deficit ratio; Vasa enim pulmonum capillaria, ob copiosorem sanguinis quantitatem, ad statim tamen discutiendam necessario congestam, nimis sunt repleta, solitoque majus occupant spatium, unde

unde evenit, ut vesiculae pulmonales ad sufficientem aëris copiam recipiendam distendi nequeant. Quo itaque major humorum stasis atque affluxus versus pulmones deprehenditur, eo difficilior redditur respiratio, ita, ut interdum aëri vix, nisi erecta cervice, spirare valeant.

§. XXV.

Neque minus tussis Peripnevmoniacos adeo affligit, ut non solum statim ab initio morbi se exserat, sed & haud prius cesset atque remittat, quam omnis materia mucida ac cruenta e pulmonibus ejecta sit, id quod circa sextum septimumque ordinarie diem contingere solet. In Pleuritide vero longe aliter res se habet; tussis enim vel nulla, vel tamen magis sicca adest, nec etiam necessitas in hoc affectu praesentiam tussis urget, materia enim in pleura stagnans per pulmones egredi nequit, cum viae non adsint, per quas sanguis ad pulmones transferri possit. *A. N. C. Dec. 1. anno 3. obs. 23.* demonstrare quidem satagunt, quod pleuriticorum sputum per venam azygos in cavam, hinc in cor, denique in pulmones provenire queat: Verum enim vero hæc hypothesis non aridet; quod si enim vera esset, difficile tamen adhuc est conceptu, quomodo materia illa, quasi suppurata, ex pleura sub diuturno sanguinis commercio ac progressu, pulmonibus advecta, ceu talis expectorari possit. Minime itaque rationi atque experientiae consentaneum existit illud, quod Autores de facili materia, intra pleuram hærentis, translatione & transfusione ad & per pulmones senserunt; unico illo casu excepto, quando pulmones cum pleura concreti sunt, in quo materiae talis excretio possibilis est. Ad cordis inflammationem quod spectat, tussiculosam commotionem in allegato casu aëque valde exiguam, mox siccam mox vero cum aliquo colorati sputi, parum cruenti, excretionem existitisse observavi, cum tamen pulmones post sectionem valde tumidi, turgidi, & quasi inflammati conspicerentur.

tur. Plura de Peripnevmonia & Pleuritidis differentia *vid.*
Bresl. Gesch. 30. vers. p. 374. seq.

S. XXVI.

Quibus collatis & bene pensatis quilibet iudicio discretivo præditus istos affectus ab aliis similibus haud agrius discernere poterit. Filum itaque sermonis protrahe in historia morborum, subjecta pectoris inflammationibus obnoxia inquirendo, ubi notandum erit, quod non promiscue omni ætati ingruant, sed quod potius juvenilis periodus, sive media ætas, his pathematibus exposita animadvertatur, & ex hoc quidem fundamento, quoniam his congestiones sanguinea ad pectus crebrius molesta sunt. Atamen si concretamenta polyposa, inter alias, ut causam inflammationis cordis agnoscam, hæc species natu majoribus paulo familiarior esse solet, quo etiam respectu Temperamentum Melancholicum cum quocunque alio commixtum, in hunc affectum magis inclinare ac dispositum esse censendum; Cum alias observatum fuit, quod hi pectoris affectus inflammatorii ingenerere, ut plurimum corripiant homines Sanguineos, Plethoricos, hæmorrhagiis naturalibus olim assuefactos, vel in eas adhuc proclives. Neque minus etiam constat, quod Peripnevmonia præcipue certis regionibus & nationibus, e.g. Pomerania, Suecia etiam & Dania incolis frequentissima accidat, & hoc quoque *Illustr. HOFFMANNVS de Westphalis in Diss. de certarum regionum morbis* asseveravit. Præterea circa subjecta notatu adhuc dignum est, quod aliqua illorum pectoris quadam labe, præcipue concrezione pulmonum cum pleura, laboraverint, quæ ad horum affectuum generem non parum contribuuisse deprehenditur. Neque etiam in historica horum affectuum delineatione obliterari debet, quod magis in sexu virili, quam sequiori, obtingant: rationem allegat *Celeberr. STABL. in Diss. de Affect. pectoris S. 15.* inter peripnevmonia causas externas occasionales referens importunio-

tuniores motus corporis sub caloris & frigoris, inconsiderate admittis, vicissitudinibus, ubi sequentia interferit: *meretur hæc ipsa ratio tanto majorem considerationem, posteaquam illi imprimis tribuenda nobis videtur præcipua efficacia, quamobrem Peripneumonia paulo magis familiariter evenire observetur virili, quam feminino, sexui.* De reliquo tamen, si ad causas violentas, à quibus inflammationes contingere ortumque capere possunt, respiciam, hæc ad certa subiecta ratione ætatis, Temperamenti, sexus restringi non poterunt.

§. XXVII.

Hæc non possum, quin etiam mentionem injiciam temporis, cui inflammationes pectoris communes existunt. DIVVS COVS, observationibus suis hoc illustrans reperit, quod Peripneumonia, Pleuritis aliique pectoris affectus hyberno tempore homines infestare consueverint. *Vid. Sect. 3. Aph. 23.* & hoc etiam observatione practica experti de Peripneumonia non solum confirmant, sed & attestantur, quod illa singulis fere annis circa Februarium & Martium, tempestate præcipue humido frigida satis frequens occurrat, imo, quod interdum sporadice, interdum epidemice & cum aliis morbis præsertim exanthematicis conjuncta grassari observetur, ut *Diff. de Febre exanthematica cum Peripneumonia in Saxonia inferiori epidemice gr. affante, & Exfordiæ sub Præsidio IVON. IOAN. STAHLII habita, testimonium perhibet. conf. etiam Act. Berol. Dec. 1. Vol. 3. p. 33. it. A. N. C. Dec. 3. ann. 4. obs. 43.* Ast de inflammatione & cordis & pleuræ respectu generationis suæ nil certi constituere possum, cum quo proprie anni tempore & tempestate commercium habeat. Hoc enim dignoscere affectus rarius occurrentes non permittunt; In nostra enim Germania, tanquam sub climate temperatiore, ad minimum rarissime obvenire solet Pleuritis vera, id quod etiam *Celeberr. STAHLIUS l. c. profiteretur, neque minus Act. Berol. l. e.* Cum e contrario in regionibus calidioribus eam valde solennem & quasi endemiam esse, BONTIVS & BAGLIVIVS satis superque contendunt.

C

dant. Quæ autem de Pleuritis raritate dicta sunt, valent etiam de Cordis Inflammatione, de qua ob eandem rationem neque apud nostros, neque in calidioribus regionibus degentes Medicos, quæ hoc satis perpicue demonstrent, vestigia legere licet, unde non perperam est concludere, plurimos e medio tolli Medicos, qui sua praxi nunquam cordis inflammatione afflictum noverunt.

§. XXVIII.

Res nunc abit ad causalem pectoris inflammationum explanationem; ubi alii, inter quos præcipue Veteres, inquirent: an materia parti affectæ inhærens, sit sanguis sincerus, purus, vel aliis permixtus humoribus, nempe bile, pituita & melancholia; conf. GAL. L. 4. de caus. puls. 8. & Libr. de cons. art. c. 16. alii vero, an illa magis sit causticæ, acris & putrefacientis indolis censenda, quæ intra minima tunicarum & membranarum nervosarum vasa congesta, ibidemque stagnans, secundum illorum hypothesein ea distendat irriter, arrodat eoque ipso copiosiori sanguinis affluxui occasionem præbeat. Sed de aliorum opinionibus minus sollicitus causam, quam ego agnosco, illico proferam.

§. XXIX.

Materialem itaque proximam atque immediatam, quæ inflammationem parit, causam esse existimo, magnam & difficilem sanguinis stagnationem, vel potius actualem illius stasim, quæ originem debet vel prægressa nimis copiosioris sanguinis congestioni ad pectus directæ, vel subitanæ & vehementi externarum pectoris partium constrictioni, vel etiam aliquali pleuræ a costis & musculis intercostalibus avulsioni. Congestionem seu restrictionem sanguinis versus pectus quod concernit, duplici modo consideranda venit: primo seu active talis, quando principium vitale, sanitatem conservandi operosum, sanguinem vel in abundantia peccantem, & præcipue impetuosè commotum, vel spissitudine aut quacunque alia qualitatis labe vitiatum ea intentione, & hoc qui-

quidem ob ætatis rationem, de qua supra diximus, ad pectus compellit, restringit ac dirigit, ut ex illo expellatur, & molesta plethora, multorum morborum causa, imminuatur & removeatur. Sub quo actu, imprimis si congestio minus directe ad eruptionis locum tendat, sed latiori & diffusiori ambitu partem vicinam obsideat, actualis sanguinis profusionis loco, stasis illius atque stagnatio facile suboriri potest.

§. XXX.

Secundo, restrictio sanguinis versus pectus consideranda erit ceu passive talis, quando sine intentione hæmorrhagica, ex necessitate physico hydraulica ejusmodi restrictiones, translationes & regurgitationes humorum intra pectus generantur, quæ pari ratione ad humorum stases anam porrigere valent. Ad istiusmodi autem & activas & passivas translationes humorum versus pectus & subsequentes stases symbolum suum conferunt causæ quædam occasionales seu procatartica. Inter quas sanguinis evacuationum naturalium, alias consuetarum, repentina suppressio aut cohibitio, neque minus etiam solitarum artificialium sanguinis missio-num neglectus atque omissio, non ultimum merentur locum; de quibus passim testantur autorum observationes. *Vid. TIM. a GÜLDENKLEE L. 2. cas. 7. it. L. 4. cas. 35.* Omnium maxime ad tales sanguinis congestiones atque incarcerationes disponit vehemens sanguinis & humorum massæ commotio atque expansio, in subjectis præsertim plethoricis, per immoderatam corporis exercitationem, aut per potus æstuosos, plus justo ingurgitados, aut etiam per animi incandescenciam inducta; quod eo magis accidit, si hunc statum improvida frigidipotus ingestio subsequatur; *vid. A. N. C. Dec. 1. av. 2. obs. 253.* de pleuritide vera a frigidiorere cerevisie potu, aut si repentina corporis refrigeratio superveniat, sub qua externarum partium porosarum & vasorum interjacentium restrictio inducitur, & humores versus interiora repelluntur, ut hac ratione tanto facilius, ob stagnationis moram, ipsi sub-

jiciantur stasi. Huc etiam spectant omnia validiora remedia, humorum massam intimius penetrantia & valde commoventia e. g. Vomitoria, *vid.* RIEDL. *Lin. Med.* an. i. *Febr. obs.* 19. p. 52. it. balnea nimis calide applicata, fortiora sudorifera, purgantia drastica, quæ posteriora, ob vehementes, quos excitant in intestinis spasmos, sanguinem, præsertim si abundat, ad partes superiores propellunt, id quod eo facilius evenit, si repentinum externi corporis refrigerium accedat. Post colicam etiam flatulentam & convulsivam, quando aliquot dies continuavit, consecutam esse peripnevmoniam, Præctici annotarunt; neque deficit ratio: ob præsentem enim flatum & spasmos liberior sanguinis per abdominis viscera transitus impeditur, unde copiosæ regurgitationes ad pulmones fiunt, ex quibus reales tales stases originem capiunt.

§. XXXI.

Porro ad ejusmodi sanguinis incarcerationes causandas per quam idonei sunt illi animi affectus, qui vegetum & liberum humorum progressum retardant ac impediunt, qui salutares hæmorrhagias supprimunt & turbant, aut ex periphæria & reliquis corporis regionibus sanguinem præcordiis frequentius advehunt, e. g. terror, timor, tristitia, cura aliæque similia pathemata. Illa etiam medicamina, quæ humorum consistentiam ita alterant, ut proportionem suam ad faciliorem progressum amittant ad infarctus sanguinis & stases viam aperiunt, quo pertinent præcipue adstringentia, refrigerantia, motus cohibentia ac sistentia. Ejusmodi denique sanguinis stases provocant omnes violentiæ pectori illatæ, cujus generis sunt: vehementes pectoris nîsus cum spiritus violenta suppressione, contusiones, ictus, lapsus ab alto onerum graviorum tractationes, sub quibus præcipue aer in thorace vehementer comprimitur; *Vid.* RIEDL. *Lin. Med.* anno. I. *Febr. obs.* 18. p. 51.

§. XXXII.

Ex hæcenus prolatis patefcit, me quidem profiteri, quod qui-

quilibet pectoris affectuum inflammatoriorum a causis jam allegatis, a restrictione & congestione humorum versus præcordia, a violentia pectori illata, ortum capere possit: In perquirendis autem causis paulo specialius procedens, in Pleuritide vera aliam proximiorē causam, extravasationem sanguinis atque stasin inducentem, ægrius agnosco, quam aliqualem secessionem s. avulsionem vel pleuræ a costis, vel costarum a musculis intercostalibus, a paulo ante dictis causis violentis prognatam; quo sensu etiam huc spectare videtur observatio BARTHOLINI *Act. Hafn. V. 2. obs. 96. de Pleuritide vera, risu provocata.* Cum autem firmissima pleuræ cum musculis costisque ipsa connexio ac cohesio in causa sit, cur non adeo facile in illa oriri possit talis avulsio & subsequens stasis; infrequentiam raritatemque inflammationis pleuriticae exinde deducendam esse statuere non pertimesco.

§. XXXIII.

De Peripnevmonia tempore hyemali, præsertim circa æquinoctium vernale ordinariè ingruente, adhuc moneo, causam antecedentem proximiorē staseos in pulmonibus subsecutæ, in aeris ac tempestatis conditione quærendam esse, tunc enim temporis aer ut plurimum frigidus & sapisime simul humidus existit. Ab aere itaque humido, per inspirationem attracto, substantia pulmonum membranacea relaxatur, & in tono suo debilitatur, exterior vero corporis habitus a frigore aeris constringitur, per constrictionem externarum partium sanguis, in hypocaustis calefactis præcipue commotus, versus interiora repellitur, sub qua mutatione ac regurgitatione cum impetu ad pulmones relaxatos proluit, ibique stagnationem & stasin subit. Insuper nonnulli Practicorum commemorant, quod etiam Pleuritis Peripnevmonia & vice versa Peripnevmonia Pleuritis causa evaserit. *Vid. GABELCHOV. Cent. 4. cur. 79. de Peripnevmonia ex Pleuritide. BLEGNY Zod. GALL. anno 1682. Febr. obs. 21. de Pleuritide ex Peripnevmonia.*

§. XXXIV.

Circa causas adhuc occupatus, paucis tandem de concrementis polyposis mentem aperiā. Et quemadmodum hæc ad varios pectoris morbos producendos apta sunt atque idonea, sic ad sanguinis stases atque inflammationes in corde oriundas paulo proximius accedere, omnemque viam aperire videntur; siquidem tale præternaturale concrementum liberum sanguinis motum in corde ita turbat, ut impedit & confuse procedat, & e corde ægrius atque inordinatius effluat; qua propter etiam pulsus turbulentus, impeditus, confusus & aliquando intermittens existit; sub qua calamitate & confuso statu & gradu motus sanguinis, in suo centro constituti, stagnationes & stases in musculosa cordis substantia suboriri possunt.

§. XXXV.

Ne itaque hæc sanguinis stasis atque incarceration a paulo antea commemoratis causis in parte laborante prognata, celeri progressu putredinem induat, subitamque mortem acceleret; resistit, quemadmodum in Svo 4. jamjam indicavi, quantum fieri potest, principium vitale, auctiori humorum motu congestorio, appulsorio ad & per ipsas partes affectas directo, quo staseos discussio obtineatur vel plenaria, vel, sublatis particulis agilibus, remaneant inertiores saltem, crassiores, celeri & acri ulteriori corruptioni subeunda in eptæ abscessumque formantes. Quod si autem motus inflammatorius partem corporis internam corripiat, & ob visceris nobilioris præstantiam majus periculum metuendum videatur, tunc duplicat principium illud vires suas, excitando præter partialem inflammatorium motum, universalem illum, resolutorium, quem febrilem salutare solemus, ut conjunctis hac ratione viribus staseos discussio eo promptius suscipiatur & metuenda corruptio avertatur.

§. XXXVI.

Prognoseos formationem nunc instituo, & sicut ex hætenus recensitis quilibet facile colligere poterit, affectus pectoris

Thoris inflammatorios non esse leves, sed fonticos & graves ita acuti principem obtinent locum; id circo brevi tempore natura aut vincere solet, aut victa succumbere cogitur. De Pleuritide vera hoc profitentur *A. E. L. S. VI. p. 127.* dum dicunt: morborum acutorum illam esse principem; id quod de Peripnevmonia haud minus dicendum. Cordis autem inflammationem, ob laborantis partis præstantiam paulo periculosiorem reliquis esse existimo, minime tamen quamlibet illius pro insanabili declarare possum, præcipue, si stasis sanguinis non adeo magna præsto sit, & antea inflammatio oriatur, quam omnis humor serosus a stasi exhalatus eandem contumaciorem reddat. Alias omni tempore observatum fuit, hos affectus, licet nunquam periculo careant, ætate tamen provectioribus longe majorem perniciem intulisse, quam quidem junioribus, *vid. BINNING. Cent. 2. obs. 41.* Neque minus innotuit, eos, qui semel his affectibus & præcipue Peripnevmonia obnoxii fuerunt, de novo ab iisdem interdum corripì, *vid. Etmüll. in Prax. GABELCH. Cent. I. cur. II.* Ipsæ etiam relationes historicae contendunt, quod hi morbi plerumque ita se gerant, ut alter cum altero sapissime communicet & complicitetur, *vid. HOECHST. Dec. 7. c. 4. p. 92. A. N. C. Cent. I. obs. 87. p. 105.* Id quod facile demonstrandum ac concipiendum, partim ex concretionem pulmonum cum pleura, qua homines minus raro laborant, ut Celeberr. STAHLIUS in *Diss. de Aff. pect. §. 37.* testatur, item *A. E. L. anno 1699. Febr. p. 52.* partim vero etiam ex arcta atque immediata vasorum sanguiferorum cordis & pulmonum connexionem. Qui status posthac complicatus majus periculum portendit, & exinde, si dolor punctorius locum sæpe mutare solet, haud ægre dignoscendus. De reliquo ex hac affectuum complicatione confusionem illam ortum traxisse ominor, quod multi autores pleuritidem & peripnevmoniam unum eundemque esse morbum, aut in pleuritide non pleuram solum, sed semper pul-

pulmones affici crediderint. Accedit adhuc, quod Pleuritis vera & Peripnevmonia interdum cum angina conspiraverint, qua propter Pleuritis ascendens deterior descendente esse iudicatur. *Vid. Z. A. C. LVSIT. M. P. H. L. 2. hist. 9 p. 204.* item PLATER, *L. 2. p. 391.* Quod autem Pleuritis vera sinistri lateris periculolior sit dextri *vid. Z. A. C. LVSIT. l. c. hist. 20. p. 214.*

§. XXXVII.

Præterea de his affectibus constat, quod sub legitima tractatione eundem plane terminum quasi criticum respectu periodi seruent, nec ultra septem ordinarie, aut ad summum undecim dies protrahantur, sed quod tota inflammationis sphaera intra hunc terminum, ubicunque salutariter hi morbi cedunt, absolvatur; quodsi vero dictum terminum transgrediantur, ut in annosioribus contingere solet, plane ancipitis sunt eventus. De Pleuritide vera Medicis Practicis in apico est, quod intra hunc terminum, vel per hamorrhagiam narium, bene & sufficienter succedentem (de qua vero notandum, quod teste HIPP. *Coac. Prænot. 412.* supra modum rubrae sanguinis e naribus stilla malum denunciant) vel per sudorem largiter erumpentem finiatur. Sed hic obtinet etiam Hippocratis dictum: nullum modicum, nullum paucum est criticum; sudor enim, nisi sit valde largus, morbum non discutit. Extra dies autem criticos sudatio *largior* minus tuta observatur. De Peripnevmonia contra historia morborum docet, eam solvi sola expectoratione materiae mucofa, flavedine & imprimis sanguine tincta, interdum etiam purulenta; & quo facilior hæc excretio succedit, licet aliqualem pulmonum læsionem indicet, eo magis tamen spes est convalescentiæ; imo quo citius hoc sputum cruentum apparet, eo brevior est, quo vero tardius, eo longius protrahitur morbus HIPP. *S. l. apb. 12.* In omnibus his inflammatoriis affectibus urina copiosa, nec minus parca, tenuis & pallida nunquam periculo vacat. Si vero urinae turbulentæ circa diem quar-

quartum sedimentum roseum deponant, optima est prognos: quibus autem ad morbi initia crassæ existunt urinæ, deinde ante quartum diem tenues evadunt, iis mors impendet. *HIPP. Coac. prænôt. 415.* Crebrior alvi vero fluxio, præsertim cum urina tenui sine sedimento stipata, nunquam secura habetur. *id. Sect. VI. aph. 16.* Ad desperata denique & funestum eventum declarantia signa refertur, si dolores admodum urgentes simul & semel evanescant, pulsus & vires cadant, & patiens quasi contabescere incipit; suppuratum enim & ruptum esse malum vel sphacelo correptum indicat. Nec minus mali ominis existunt: ardor ingens internus cum multa extremorum refrigeratione: syncopes anxie: singultus contumax: sudationes enormes: vomitus nigrorum circa dies criticos, imo etiam dejectio talium, quæ manu quasi ducit mortem paucis horis subsequentem.

§. XXXVIII.

De Prognosi adhuc sollicitus consultum esse duxi, ut de harum inflammationum solutione ac terminatione per purulentæ materiæ excretionem, viis plane extraordinariis contingentem, pauca in medium proferam e. g. de Peripneumonia per diarrhoeam purulentam terminata de qua *vid. A. E. L. anno 1719. Aug. p. 337.* SPINDLER. *obs. 24. Act. BEROL. Dec. 1. Vol. 9. p. 25. Miscell. Nat. Curios. Dec. 11. anno 3. obs. 146.* Idem de Pleuritide per urinam purulentam soluta *vid. RIEDL. Lin. Med. anno 2. Jan. obs. 13. p. 22.* HILDAN. *Cent. 2. obs. 21. & 31. A. N. C. Dec. 2. anno 9. obs. 110.* RHOD. *Cent. 2. obs. 14, 15.* Idem de excretionem puris per umbilicum in spongia pleuritica ex relatione TVLPII *Obs. Med. L. 2. c. 6.* Quarum historiarum magnum adhuc catalogum allegare possem, si de re esse judicarem. Cum autem sana ratio suadeat, & ipsa aptophsia Anatomica confirmet, nullas in statu naturali & ordinario dari vias, per quas materia purulenta e thorace ad intestina aut ad vias urinarias & vesicam transferri possit; illas prætermitto, firmissime credens, Observato-

D

res

res in vera morborum diagnosi & dijudicatione partis laesa errasse. Quare translationes tales atque excretiones purulentas tam diu impossibiles esse arbitror, quam diu nullus e doctioribus me possibilitatis convicerit: praesertim vero cum sanguinis in his affectibus peculiaris constitutio de purulenta hujus excretionis qualitate, si qua statuenda est, rationem porrigere videtur longe probabiliorem. Tantæ enim visciditatis ac tenacitatis sanguis esse deprehenditur, ut si in ejusmodi casibus emissus fuerit, materia flavo-albescens corii tenacis instar ei supernatet, quam imperitus facile pro vero pure declarabit, qualis casus legi potest in *Misc. Nat. Cur. Dec. I. anno 6. obs. 147.* Quando itaque sub motu febrili talis sanguinis visciditas discontinuatur, aptaque redditur, ut deinde vel per alvum, vel per urinam copiose excernatur, mirum esse non poterit, si autores mucidam hanc materiam, pus verum quidem non constituentem, pro tali venditaverint.

§. XXXIX.

Sufficiant hæc pro historica pectoris inflammationum delineatione dixisse, restat, ut de illarum *curatione* differam; quæ autem, quemadmodum quilibet percipit, in *stascos* illarum inflammatoriarum *resolutione* ac *discussione* unice consistit. Quamquam autem negotium hocce discussorium & resolutorium magis ab ipsius naturæ energia ac bonitate, quam Medici potestate sperandum sit: nemo tamen indubium revocabit, Artificem hanc discussionem posse promovere, si modo, ceu minister, naturæ suppetias ferat, & medicamina placida, intentioni suæ adæquata, subministret. Quo itaque effectus staseos inflammatoriarum resolutorius ac discussorius eo melius succedat, eo attendendum erit. I. Ut motus inflammatorii & febrilis ratio habeatur, II. Ut symptomata legitimo modo tractentur.

§. XL.

Ad Primam quod attinet Indicationem, observandum est,

est quod hic motus febrilis optimum atque unicum sit remedium, quo natura staseos sanguineæ discussionem absolvere possit. Vnde fuit, motum illum, ad salutarem finem institutum, nulla medicatione turbari, impediri, multo minus supprimi, sed potius adjuvari & ad placidum suum successum atque exitum promoveri debere. Quam auream methodum Celeberrimus Dn. D. *Præses* discipulis non solum crebrius inculcare, sed & inscriptis suis passim commendare solet; sub cuius fidelissima manu ductione per fat longum tempus praxin ipsam exercui, cui proinde data hac occasione publice gratias ago immortales. Ante omnia itaque, quæ liberorem sanguinis progressum impediunt, obstacula removenda sunt; & cum Obstructio. Alvi ad liberioris sanguinis in intestinis profluxus sustaminationem haud parum contribuat, statim in principio curationis illius conditionis ratio habeatur; si itaque obstructa deprehenditur alvus, quantocyus aperienda, & per totum morbi successum aperta servanda est. In hunc autem finem exulent omnia purgantia, licet sint leniora; teste enim experientia humores per hæc commoventur, & ad partem affectam plus iusto concitantur. Laudem magis promerentur lenientia, humectantia, mannata, passulata, ol. amygd. dulc. syrup. violar. potus sufficiens tepidus, præcipue autem. Enema ex lenientibus & emollientibus speciebus factis notis.

§. XLI.

Alvo itaque hac ratione aperta, ad aliud obstaculum removendum, scilicet ad Plethoram meas meditationes dirigo, quæ naturæ in hoc negotio discussorio quam maxime offensa ac molesta esse deprehenditur. Hæc autem consideratio deducit me ad hæsitationem circa V. Snem prognatam, ut haud immerito quæstionem moveam, an illa in his pectoris inflammationibus sit necessaria, saltem utilis? Quidam enim illam, ceu promptum ac tutum remedium ebuccinant, ut

ut BAGLIVVS & SYDENHAMVS, item BINNINGER. *Cent. 3. obs. 68.* de Pleuritide vera profitentur. Cum alii contra contendant, eam nec semper tutam, nec noxiam esse, *vid. HOECHST. Dec. 7. c. 5.* Rursus alii asserunt: tales viscerum inflammationes profusus tolli posse, omiffa sanguinis detractioe, quoniam, celebrata illa, ejusmodi morbi diutius protraherentur. *vid. Histor. Morb. Vratislav. anno 1699. p. m. 51.*

§. XLII.

Ad hanc itaque quaestionem decidendam respondeo; V. Snem in omnibus pectoris inflammationibus iustituendam esse, si nimirum conspicua sanguinis abundantis praesto sint indicia, maxime vero si tempus missionum sanguinis artificialium & naturalium, alias consuetarum, coincidat, vel jam praetermissum, aut naturales profusus suppressa sint, porro si graves sanguinis commotiones atque expansiones deprehendantur, vel statim in principio morbus cum vehementia atque anxietate patientem corripiat. Ast notatu dignum est, quod haec sanguinis ventilatio, nisi quantitate proportionata instituat, plerumque male cedat: nimis enim parce administrata, sanguinis inturgescentiam inducit, & naturam ad excernendi intentionem concitat; unde circa dies criticos haud raro exundationes versus caput oriuntur: nimis autem largiter, aut more Gallorum saepius & promiscue instituta, naturam debilitare observatur. Praeterea subjctis animo & corpore sensibilibus haec sanguinis evacuationes circumspicte commendentur, quoniam natura quam facillime in motuum vitalium perturbationem per illas conjicitur. Tempus denique, quod concernit, quo V. S. instituat, omnes tere Practici mecum consentient, eam ante signa coctionis, i. e. statim in principio morbi esse suscipiendam, & quidem ad sanguinis versus loca superiora redundantias mitigandas & revellendas effectus V. S. in pede certior esse videtur, insuper majorem quoque quantitatem sanguinis, quam in curationibus exposcit natura,

ra, in pedibus quam in brachiis, ob minorem ibidem sensibilitatem emittere possumus, cui accedit, quod, rebus sic se habentibus, bis venam in his morbis secare haud necesse sit.

§. XLIII.

Administrata itaque, vel etiam pro ratione circumstantiarum omissa V. Sne, omnis nervus eo intendatur, ut liberior & æqualis sanguinis distributio per universum corpus instituat: Quæ enim promota, non solum tota massa sanguinea, quæ se nimis lentescens ac tenacem exhibet, resolvi, attenuari, sed & abrasio & dissolutio particularum, in stasi contentarum, sub perenni vegetoque sanguinis motu ad pulforio ad partem immediate læsam eo melius succedere potest; resolutis autem particulis, organisticis scilicet, jamjam corruptis aut in corruptionem propensis, ad placidam excretionem diapnoicam via monstretur.

§. XLIV.

Quando autem §. 39. indicatum fuit, omnem curationis sphaeram staseos resolutione absolvi, meum esse arbitror, talia recensere medicamina, quæ hunc actum resolutorium faciliorem reddunt, nec tamen unico naturæ remedio resolutorio, morum febrilem puto, contradicant. Classẽ autem resolventium sanguinem coagulatum perlustrans vix reperio, quæ huic scopo directe inservire possint; quæ enim speratum effectum promittere videntur, id non præstant, nisi notabili quantitate & immediata ad partem laborantem applicatione, cujus autem in his affectibus nullus locus. De iis quoque remediis, quæ particulis tenerioribus, volatilibus gaudent, & quæ BOYLEVS præcipue adhibenda commendat, nihil boni sperare licet; sanguinem enim in motu organistico jamjam constitutum, magis magisque concitant, exæstuant, febrem adaugent, deliria inducunt; unde etiam SFAHLIVS dixit in *Diss. de Medicina Med. curios. Si quis vult videre deliria, det volatilia.* De reliquis calidioribus, humores eorumque ebullitionem valde impellentibus, atque excitantibus ipse

Dn. D. Praeses in Consp. Med. Tab. LXIV. e autel. 2. profitetur, quod infelix conamen sit, his dissolutionem tentare. Nulla itaque sanguinem coagulatum resolventia positiva suadere possum.

§. XLV.

Quæ vero adhuc laudem merentur, & in his internis inflammationibus ingenere admitti possunt, staseos & sanguinis tenacis resolutioni magis secundo & indirecte subvenire deprehenduntur, colligando nimirum & abstergendo serum. Quem in finem commendantur diuretica non positiva sed salina temperata, abstergentia & humores fundentia, ejus census sunt: Terrea, ostracoderinata, acido citri imprægnata e. g. Lap. Cancror. Conch. Matr. Per. ppt. & horum Magisteria, item Dens Hippopot. Dens apri. Mandibul. Lucii piscis ppt. & acido saturata; porro Antimoniata fixa, Ceruss. Antimonii, præcipue Antimon. diaph. quod in *A. N. C. Dec. I. anno. 3. obs. 72.* quam maxime ad hos affectus laudibus extollitur. Omnibus autem palmam præcipit Nitrum purif. quod intrepide per totum morbi successum refracta semper dosi, coniunctis aliis congruentibus, porrigi potest, eo magis, si nimis in Peripneumonia urgeat tussis; quodsi vero non bene succedat, illius etiam usus largior esse conceditur. Dicta jam medicamina humores non modo fundunt, colligunt, abstergunt, sed & motum effrenatum atque inordinatum febrilem infringunt ac temperant, eoque ipso placidam transpirationem promovent; unde eo magis commendari merentur. Poterunt autem vel seorsum sub forma pulveris, vel cum aquis diaphoreticis combinata, in forma portionum propinari, e. g. cum aqua destill. Chærefol. Scabios. Scord. Plantag. Scorz. Cichor. Galeg. Bugloss. Card. ben. Paralyf. Fl. Tiliae, Sambuc. aliisque congruis; ex his aquis etiam, additis Syrupis appropriatis, Julepi parentur. Ex Rad. & Herbis huc quadrant Rad. Helen. Pimp. alb. Vincetox. Petalid. Caryophyllat. Cichor. Tarax. Hb. Chærefol. Heder. terrestr. Scord. Agrimon. Rub. tinct. Bellid. min. ex quibus decocta vel infusa theiformia parari, ægrisque offerri possunt; siquidem hæc, dum calide forbillantur, sanguinem non solum magis attenuant, fluidioremque reddunt, sed etiam diaphoresin sublevant, motumque humorum cohibent, imo fetu quasi blando resolutionem & discussionem adjuvant. Ex compositorum denique numero tantum utilia esse censeo: Ess. Alexipharm. *Stablii*, Ess. Pimp. alb. & Scord. anat. portione mixta, Mixt. Simpl. vel sola, vel Spir. nitri dulc. aut. Liq. Anod. Hoffmanni combinata; vix vero Tinct. *Bez. Wedel. Michæl.* Ess. Therical, aliasque calidiores & concentratas Essentias fumendas consulo; cum enim omnia hic jam in motu fortiori sint, idem eveniet, ac si igni oleum reddatur.

§. XLVI.

§. XLVI.

Sunt etiam quæ specificè celebrantur remedia e, g. Dens apri ppt. Mandibul. Lucii piscis, & univèrsa ossa capitis ejus ppt. it. Hb. Chærefol. præcipue in substantia comesta, Hb. Hyssop. nec minus Sambucina aliæque plura, vid. etiam *A. N. C. Dec. 1. obs. 10.* ubi ex cucurbita & oleo olivar. præparatum extollitur. Horum præcipua ipse quidem, non autem cetera commendavi, quæ aliis dijudicanda & experienda dèrelinquo. Ceterum Semen C. M. cujus specificæ virtus in pleuritide jam a multis annis non sine jure celebratur, in reliquis dictis inflammationibus cum fructu etiam adhiberi, & vel sola illius grana, vel emulsionès ex iis cum præfatis aquis destillatis paratæ, propinari possunt. Conferunt etiam in Emulsionibus Sem. Aquileg. Amygd. dulc. Pinæ, & fevientibus doloribus pauxillum Sem. Papav. alb. reliqua vero semina, frigida vulgo dicta, ob eximiam mucescentiam hic excludo. Ante omnia vero, ut in aliis morbis, sic imprimis in acutis his inflammatoriis affectibus, nil magis eordi sibi habeat Medicus, quam temporis oportunitatem, ut mutuum successum præparationis scilicet & evacuationis diligenter observet, & quando natura præparat, huic etiam insistat operationi, resolventibus nimirum abstergentibus, absorbentibus & temperantibus, si vero evacuat, & æstus remissior existit, tum commendatas adhibet diaphoreticas, Essentias temperatas, inter postis temperantibus, analepticis, Julapiis, aliquando etiam emulsionibus; maxime vero juvat bonum regimen, quod ab omni iniquitate & nimio æstu vacuum est; contra omnes refrigerationes sive in- sive externæ sollicitè evitandæ sunt.

§. XLVII.

Consideratis itaque & in usum vocatis iis, quæ interne usui esse possunt, ad externa transeo; sed parum præsidii in illis esse judico, cum non tam directe & penetrando staseos resolutionem adjuvent, quam potius remote, transpirationem nimirum promovendo, motumque tonicum roborando operentur. Interea & his discussionem tentare, & maturationis inhibitionem intendere æquum est; Quando autem indicatum fuit, quod externa aperiendo transpirationem maxime conducant, tunc omnia illa excludo remedia, quæ poros cutis obstruunt, diaphoreticæ impediunt, & eo ipso suppurationi viam sternunt; cujus generis sunt: omnia unguinosa, emplastica valde mucida, quæ posteriora tamen, si non adeo mucida existant, tolerari adhuc poterunt, non quidem continuo, sed alternatim applicanda. Attamen laudem magis meretur Spir. vini camphoratus crocatus, sub initium præcipue, calide cum linteo multiplicato adhibitus. Ahi his præferunt fofus calidos, siccos, e farin. fabar. hord. furfur. orobi. milli.

mili, Rad. irid. flor. bryon. sigill. Salomon. Hb. Hyssop. matricar. Puleg. Flor. Chamom. Rosar. Sambuc. sem. lin. fœnugr. cum camphora vel sine illa paratos, qui etiam fructum pollicentur. Alii ex his speciebus cataplasmata parant & dolenti pectori imponunt, quæ vero circumspicte adhibenda sunt. Iterum alii dictas species concoctas vesicis bubulis excipiunt, & hac ratione affectam partem cum utilitate fovent.

§. XLVIII.

Sequitur nunc Altera Indicatio in harum inflammationum curatio-
ne administranda, ut scilicet symptomatum habeatur ratio. Videtur quidem,
ac si hæc præcipua esset indicatio, sed bene notandum est, quod omnis labor
artificis frustraneus imo periculosus sit, nisi per prædictam primam
indicationem, viâ præparetur, totusque febris decursus legitime tractetur;
haud enim commodius securiusve & præsentia & consequentia sympto-
mata avertere poterit Medicus, quam si omnia leniori & jamjam indica-
ta methodo susceperit. Quod enim attinet ad dolores, in thorace urgen-
tes, de quibus ægri anxie conqueruntur, caveat Medicus, ne in istis dolo-
ribus, narcoticis & opiatibus utatur; hæc enim non modo motum vitali-
um, animalium & naturalium confusionem inducunt, virium iacturam
minuantur & accelerant, sed & motus salutariter susceptos simul & semel
proferrunt, nec raro mortem ipsam advocant subitanam; quare præter
Emulsiva papaveracea, Syrup. papav. alb. Diacord. Fracastorii, fortiora
eligere non suadeo. Conducunt magis, si quæ tuta esse & adhiberi possunt,
lenientia, gelatinosa, la fœcinia, decoct. C. C. aven. decoct. ex Rad. Scorz.
Liquirit. Fœnicul. Sarsaparill. Hb. Veron. Scord. Pulmonar. c. Raf. C. C.
Neque minus egregie se gerunt Emulsiones ex speciebus supra nominatis
paratæ. Omnium maxime in hac calamitate se commendavit Cortex Cas-
carillæ, qui, adhibitis antea præmissis, vel solus, vel cum absorbentibus &
temperantibus mixtus, insignem exhibet utilitatem. Et hæc pro pectoris
inflammationum internarum consideratione & tractatione dixisse suffi-
ciant. Deo T. O. M. pro benignissime suppeditatis ad hunc laborem
viribus gratias persolvo, quas possum maximas, cum devoto suspirio, velis
& impoſſerum meis adesse conaminibus, ut omnia vergant in
magni sui Nominis gloriam & honorem, tanquam
meum propositum

F I N E M.

Diss. Halle 1737 (1)

ULB Halle

3

003 855 163

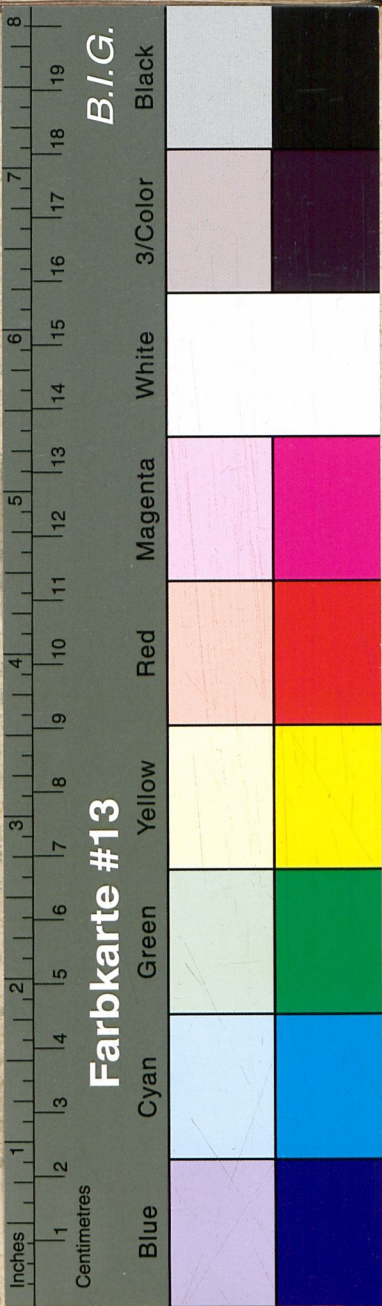


56.

VD 18







B.I.G.

Farbkarte #13

1737
10

15a

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
**PECTORIS
INFLAMMATIONIBVS
INTERNIS**

QVAM
AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE
DN. D. JOANNE JVNCKERO
PROFESSORE MED. PVBL. ORDINARIO
PATRONO ET PRÆCEPTORE SVO PIE VENERANDO
PRO LICENTIA

SVM MOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA LEGITIME MORE MAIORVM
CONSEQVENDI

HORIS LOCOQVE CONSVETIS
Ad d. Octobr. Anno MDCCXXXVII.
RVRVDITORVM EXAMINI SVMMITTET
AVCTOR RESPONDENS

JOANNES THEODORICVS WALCH
SALZVNGENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

